

Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w roku 2014

Wintering of water birds in Silesia in the year 2014

Paweł Grochowski

ul. Pałucka 51/5, 54-153 Wrocław
e-mail: merula@wp.pl

Szymon Beuch

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
ul. św. Huberta 35, 40-543 Katowice
e-mail: szymon.beuch@gmail.com

Liczenia zimujących ptaków wodnych na Śląsku w roku 2014 były czwartą taką akcją przeprowadzoną w ramach ogólnopolskiego Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW). Większość danych zebrano w dniach 10–13 stycznia. Liczenia obejmowały stałe obiekty zgłoszone do MZPW i Monitoringu Noclegowisk Gęsi oraz szereg innych obiektów nieobjętych ww. programami (ryc. 1).

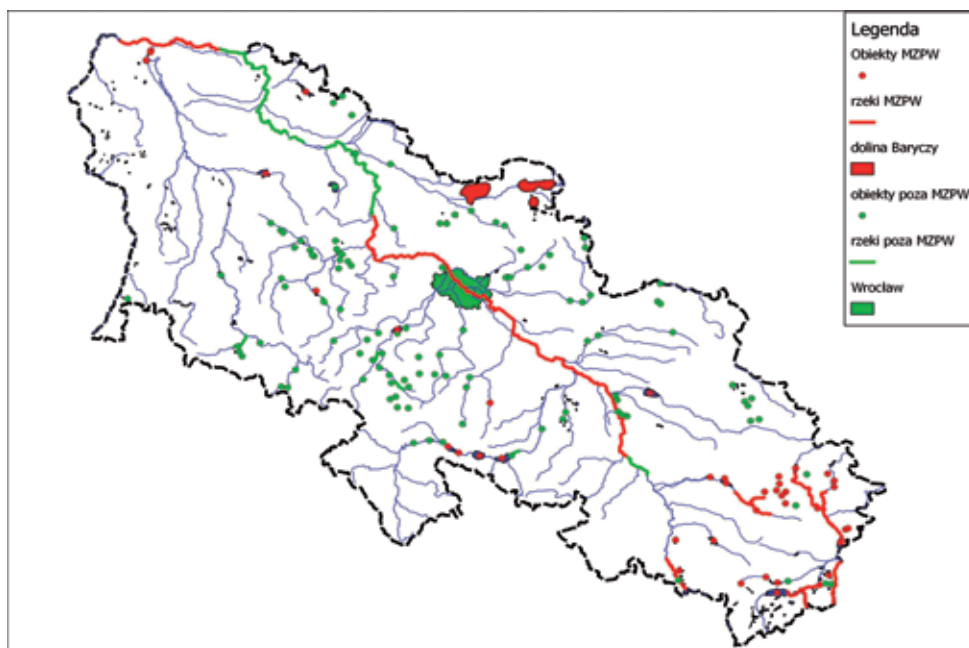
Zimę 2013/2014 można scharakteryzować jako bardzo łagodną. Zarówno w grudniu, jak i styczniu utrzymywała się dodatnia średnia dobowa temperatura. Na zdecydowanej większości kontrolowanych obiektów nie wykazano zlodzenia.

W roku 2014 stwierdzono zimowanie 53 gatunków ptaków wodnych. Łączna liczebność zaobserwowanych ptaków wyniosła ponad 260 tysięcy osobników (tab. 1), co jest dotychczas najlepszym wynikiem osiągniętym podczas zimowych liczeń na Śląsku (Czapulak 1986, Czapulak

i Stawarczyk 1988, Czapulak 1991, Czapulak i Betleja 1998, Czapulak i Betleja 2001, Grochowski i Beuch 2012, Grochowski i Beuch 2013). Wynika to głównie z ciepłej zimy, ale także z większej liczby skontrolowanych obiektów w tym roku. Szczegółowe dane na temat liczebności poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 1. Najliczniejszym gatunkiem była tradycyjnie krzyżówka, której liczebność wyniosła ponad 125 tysięcy, co jest kolejnym rekordem jej liczebności w zimowych liczeniach na Śląsku (Grochowski i Beuch 2013). Podobnie jak w ubiegłych latach największą koncentrację krzyżówki zanotowano na zbiorniku Nyskim (6200 osobników). Stosunkowo licznie gatunek ten występował w dolinie Baryczy (prawie 22 tysiące osobników) oraz we Wrocławiu, gdzie w granicach administracyjnych miasta zimowało około 10 tysięcy osobników. Drugim pod względem liczebności gatunkiem była gęś

zbożowa, jej liczebność wyniosła prawie 56 tysięcy (spadek liczebności w stosunku do lat 2012 i 2013). Największą liczbę zanotowano na Zbiorniku Mietkowskim (ponad 21 tysięcy osobników), kolejne koncentracje na Nyskim i Otmuchowskim liczyły po około 6 tysięcy osobników. Trzecim pod względem liczebności gatunkiem była gęś białoczena, której stwierdzono około 20 tysięcy osobników. Jest to wysoka wartość, zwłaszcza w okresie zimowym. Zbliżone wartości notowano dotychczas jedynie w okresie mi-

gracji wiosennej w marcu (B. Smyk - inf. niepubl.). Wysoką liczebność osiągnęły także mewa śmieszka i mewa siwa, których naliczono po około 10 tysięcy osobników. Wyższą liczebność śmieszka wykazała ostatnio w 1989 r., a mewa siwa w 1995 r. Najwyższą liczebność w historii liczeń osiągnęła mewa białogłowa (ponad 5 tysięcy osobników). Największe koncentracje mewy siwej i białogłowej notowano na noclegowisku na zbiorniku Dzierżno Duże, gdzie stwierdzono odpowiednio 6 tysięcy i 3 tysiące osobników. Natomiast

Rycina 1. Lokalizacja obiektów skontrolowanych w trakcie akcji zimowych liczeń w roku 2014 w Śląskim Regionie Ornitologicznym

Figure 1. Location of places controlled within winter censuses in 2014 in the Silesian ornithological region.

śmieszka najliczniej nocowała we Wrocławiu (2700 osobników) oraz na Jeziorze Kunickim i zb. Dzierżno Duże (po 2000 osobników). W pierwszej dekadzie pod względem liczebności znalazły się także: łyśka (najwyższa liczebność od lat 80.), kormoran, nurogęś i łabędź niemy. Dla ośmiu gatunków wykazano liczebność w przedziale od 100 do 1000 osobników. W przypadku 28 gatunków liczebność była mniejsza niż 100 osobników. W ciągu ostatnich 4 lat zwraca uwagę wzrost liczebności łabędzia krzykliwego, czapli białej oraz żurawia.

Podziękowania

W roku 2014 w zimowych liczeniach uczestniczyło 127 osób. Byli to: Marek Banaś, Łukasz Berlik, Jacek Betleja, Szymon Beuch, Agnieszka Blachnik, Tomasz Blachucik, Marcin Bocheński, Genowefa Budnik, Andrzej Burecki, Grzegorz Chlebik, Anna Cibis, Zygmunt Cibis, Olaf Ciebiera, Łukasz Czajka, Paweł Czechowski, Dariusz Czernek, Irena Danielecka, Ryszard Danielecki, Mariusz Dąbek, Kamil Dembiński, Marian Domagała, Tadeusz Drazny, Piotr Dziełkowski, Adam Dybich, Cezary Dziuba, Joanna Frankiewicz, Łukasz Fuglewicz, Stanisław Gacek, Andrzej Gabiński, Waldemar Górka, Bożena Gramsz, Paweł Grochowski, Radosław Grochowski, Kamila Grzesiak, Wojciech Grzesiak, Radosław Gwóźdź, Grzegorz Hebda, Bogdan Horbanowicz, Krystian Jainta, Marcela Jakubczyk, Katarzyna Jasnosz, Adam Jędrzejko, Marek Kapelski, Marcin Karetta, Kazimierz Kiejza, Antoni Knychała, Paweł Kołodziejczyk, Łukasz Kosicki, Józef Kotecki, Maciej Kowal-

ski, Karolina Krawczak, Jan Król, Robert Kruszyk, Paweł Kwaśniewicz, Mateusz Ledwoń, Wiesław Lenkiewicz, Justyna Lewandowska, Piotr Lewandowski, Andrzej Luzarowski, Arkadiusz Makowski, Marta Małyszko, Krzysztof Marczak, Tomasz Maszkało, Leszek Matacz, Nikodem Mazur, Waldemar Michalik, Kinga Mielcarska, Barbara Milewska, Janusz Milewski, Wojciech Miłosz, Maciej Nagler, Adrian Ochmann, Mariusz Ostański, Krzysztof Ostrowski, Marek Pach, Dawid Panasiuk, Ewa Paprzycka, Marzena Pastrykiewicz, Monika Pastrykiewicz, Barbara Piechowska, Małgorzata Pietkiewicz, Rafał Plezia, Joanna Pomorska-Grochowska, Karolina Radosz, Jarosław Regner, Mariusz Rojek, Alfred Rösler, Sławek Rubacha, Stanisław Rusiecki, Andrzej Ruszewicz, Wojciech Rybak, Przemysław Rymwid-Mickiewicz, Mirosław Sapko, Wojciech Seńków, Gustaw Schneider, Tomasz Sczansny, Ewa Smytyło, Maria Smutyło, Marzena Sikorska, Jarosław Słowikowski, Bartosz Smyk, Gabriela Sobczak, Grzegorz Sobczak, Andrzej Sojka, Marek Stajszczyk, Jerzy Stasiak, Dariusz Szlama, Hanna Sztwiertnia, Aleksandra Szurlej-Kiełańska, Jakub Szymczak, Dariusz Szyra, Agnieszka Tańczuk, Tomasz Tańczuk, Katarzyna Turzańska, Rafał Walczybok, Piotr Wasiak, Aleksandra Wasińska, Andrzej Wąsicki, Zbigniew Włodarski, Jerzy Wróbel, Krzysztof Zadwórny, Tomasz Zarzycki, Michał Zawadzki, Kamil Zięba, Czesław Zontek, Iwona Żyśko, Karol Żyśko.

Wszystkim tym osobom dziękujemy za udział w akcji.

Justynie Lewandowskiej chcielibyśmy podziękować za pomoc w wykonaniu tabeli.

Tabela 1. Wyniki zimowych liczeń ptaków wodnych na Śląsku w styczniu 2014 roku
Table 1. Water birds recorded in winter census conducted in Silesia in January 2014

Lp.	Nazwa polska Polish name	Nazwa łacińska Latin name	Odra Oder River	Wiśła Vistula River	Inne rzeki Other rivers	Zbiorniki Reservoirs	Stawy rybne Fish ponds	Osadniki Sedimentary ponds	Inne Others	Suma dla gatunku Total
1	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	44742	660	10251	25567	31282	1553	11591	125646
2	gęś zbożowa	<i>Anser fabalis</i>	241	0	1	42274	13409	0	1	55926
3	gęś białoczelna	<i>Anser albifrons</i>	0	0	0	19486	618	0	0	20104
4	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	887	0	613	2699	1089	0	5378	10666
5	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	232	0	156	8527	810	110	584	10419
6	łyśka	<i>Fulica atra</i>	72	0	24	4400	720	106	936	6258
7	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	294	0	144	3542	918	1	535	5434
8	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1690	15	39	3134	94	47	68	5087
9	gęś nieoznaczona	<i>Anser sp.</i>	705	0	0	0	0	4000	0	4705
10	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	809	0	5	868	1507	0	168	3357
11	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	505	68	157	122	1058	33	357	2300
12	czernica	<i>Aythya fuligula</i>	328	0	3	1535	104	34	185	2189
13	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	117	4	42	148	1066	10	64	1451
14	gęgawa	<i>Anser anser</i>	218	0	0	206	636	4	380	1444
15	gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	792	0	90	235	235	1	58	1411
16	łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	165	0	0	0	467	0	646	1278
17	czapla biała	<i>Egretta alba</i>	79	0	4	72	921	0	7	1083
18	cyraneiczka	<i>Anas crecca</i>	99	5	167	574	89	100	11	1045
19	żuraw	<i>Grus grus</i>	2	0	0	0	91	0	639	732

20	mewa nieoznaczona	Larus sp.	0	0	600	0	0	0	0	0	0	0	0	600
21	perkoz dwuczuby	Podiceps cristatus	0	0	0	293	0	1	7	301				
22	głowienka	Aythya ferina	0	1	0	87	103	12	47	250				
23	„softys”	-	112	0	0	4	0	0	101	217				
24	bielaczek	Mergellus albellus	37	0	5	109	51	4	5	211				
25	perkozek	Tachybaptus ruficollis	65	4	117	3	0	8	4	201				
26	kokoszka	Gallinula chloropus	0	1	138	3	19	4	0	165				
27	bielik	Haliaeetus albicilla	50	1	5	26	64	0	4	150				
28	łabędź niemy	Cygnus olor	1	0	13	0	89	0	45	148				
29	świstun	Anas penelope	30	0	0	13	4	0	21	68				
30	krakwa	Anas strepera	11	0	1	5	40	0	8	65				
31	mewa srebrzysta sensu lato	Larus argentatus sensu lato	34	0	0	9	3	0	0	46				
32	kulik wielki	Numenius arquata	0	0	0	46	0	0	0	46				
33	zimorodek	Alcedo atthis	18	0	9	3	11	1	3	45				
34	ogorzałka	Aythya marila	2	0	0	26	3	0	13	44				
35	uhla	Melanitta fusca	0	0	0	32	0	0	2	34				
36	czajka	Vanellus vanellus	2	0	0	0	25	0	1	28				
37	mewa srebrzysta	Larus argentatus	0	0	0	18	2	0	2	22				
38	pluszcz	Cinclus cinclus	0	0	14	0	0	0	0	14				
39	wodnik	Rallus aquaticus	0	0	4	1	2	0	2	9				
40	rożeniec	Anas acuta	4	0	0	0	2	0	1	7				
41	lodówka	Clangula hyemalis	2	0	0	2	0	0	2	6				
42	samotnik	Tringa ochropus	2	0	0	0	0	0	4	6				
43	nur czarnoszyi	Gavia arctica	0	0	0	5	0	0	0	5				

Summary

Between 10th and 13th January 2014 the annual winter census of wintering water birds was conducted in the Silesia. 142 participants took part in the project. They recorded more than 260 thousand birds of 53 species. The most numerous wintering species were the Mallard (more than 125 thousand birds), the Bean Goose (nearly 56 thousand), the White-fronted Goose (over 20 thousand), the Common Gull and Black-headed Gull (both species approx. 10 thousand).

Literatura

- Czapulak A.** 1986. Wyniki zimowych liczeń ptaków wodnych na Śląsku w latach 1983 - 1984. Ptaki Śląska 4: 69–79
- Czapulak A., Stawarczyk T.** 1988. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w latach 1985-1987. Ptaki Śląska 6: 25–42.
- Czapulak A.** 1991. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w latach 1988-1989. Ptaki Śląska 8: 118–127.
- Czapulak A., Betleja J.** 1998. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w latach 1990–1995. Ptaki Śląska 12: 127–143.
- Czapulak A., Betleja J.** 2001. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w latach 1996–1999. Ptaki Śląska 13: 107–123.
- Grochowski P., Beuch S.** 2012. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w latach 2011 i 2012. Ptaki Śląska 19: 144–152.
- Grochowski P., Beuch S.** 2013. Zimowanie ptaków wodnych na Śląsku w roku 2013. Ptaki Śląska 20: 104–109.